

EndNote X2, speciaal voor uw noten

Beheren van het notenapparaat

door ds. J. C. Klein

Citeren zonder schrijver, titel, jaar van uitgave, plaats, en noem het allemaal maar op in te hoeven typen. Ik zocht naar de kortste omschrijving van de betekenis van EndNote X2 voor mij en kwam hier op uit. Wie wel eens een scriptie, een artikel of promotie heeft geschreven kent de ergernis van het notenapparaat en de bibliografie. De schrijver heet niet M.J. Creed, maar J.M. Creed. Parabel heb je per ongeluk getypt terwijl het een Engels boek betreft dus Parable moet zijn. Het jaartal heb je onder noot 10 als 2004 staan terwijl noot 125 2003 aangeeft. U kent dat soort ergernissen wel. Met EndNote X2 zou dit tot het verleden kunnen behoren. Ik zeg 'zou tot het verleden kunnen behoren', want je kunt nl je boeken ook met de hand invoeren, waarbij nog steeds fouten en vergissingen in kunnen sluipen. Die zijn dan gelijk nog erger ook, want die fouten worden consequent door heel het werk heen gebruikt.



FROM DISCOVERY TO PUBLISHING  
ENDNOTE X2 GETS YOU THERE FASTER

NEW IN ENDNOTE X2 –

- Locate full text automatically
  - Create Smart Groups to auto-sort
  - Search online with new search tab
  - Collaborate with EndNote Web
  - Track new & updated references
  - Use new reference types
- [View an online tour!](#)

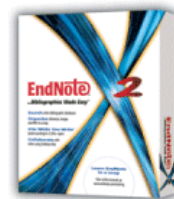
- ↳ [View free online tutorials or sign up for Webinars](#)
- ↳ [Buy online today](#)
- ↳ [Download free content file updates](#)
- ↳ [Browse the user forum](#)

### Bibliografisch programma

Maar goed, laat me eerst iets zeggen van het programma zelf. Het zal inmiddels duidelijk zijn dat het een bibliografisch programma is waarmee zowel de voetnoten als de bibliografie van het werkstuk kunt beheren. Een programma geschikt voor Apple en Windows. Hoe het onder Windows werkt is me onbekend, maar bij de laatste versie van Pages werken de twee vlekkeloos samen. De bedoeling van het programma is dat alles wat gelezen is met betrekking tot het onderwerp ingevoerd wordt in het programma EndNote X2.

Vandaar uit kunt u het gebruiken in *Pages* (of *Word*). Alle gegevens van titel, schrijver enz. worden ondergebracht in een *library*, waarvan er zoveel gemaakt mogen worden als u wilt. Onderling verslepen van de ene naar de andere *library* is mogelijk, u zit nergens aan vast.

Dit invoeren kan eventueel handmatig gebeuren, maar dat wilt u natuurlijk zoveel mogelijk voorkomen. Ik wel althans. Handig is wel dat er verschillende verwijzingsstypen zijn bij het handmatig invoeren zodat u er erg in hebt wat bij een tijdschrift en wat bij een boek of boek uit een reeks moet worden ingevoerd.



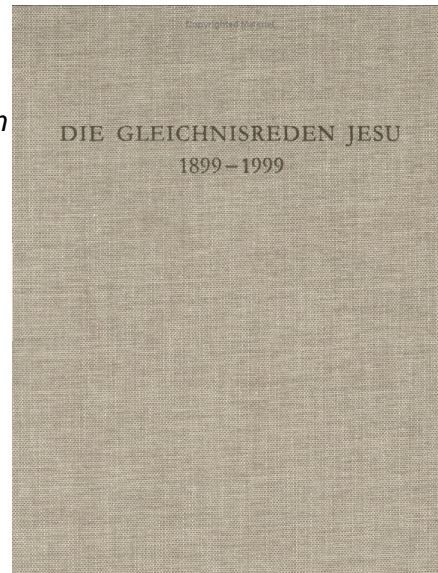
### De praktijk

Hoe te werk gaan? Na EndNote X2 gestart te hebben, maakt u eerst een nieuwe *library*. De gegevens kunnen op diverse manieren ingevoerd worden. Ik bespreek er nu twee.

#### 1. Vanuit EndNote X2 zoeken

Bij de eerste blijven we binnen EndNote X2 en gaan vanuit het programma online zoeken. Stel ik ben bezig met een promotie onderzoek over een gelijkenis in de Bijbel. Dan zoek ik b.v. naar het boek *Die Gleichnisreden Jesu*, van Adolf Jülicher. Ik druk op de knop 'online zoeken' en kies een bibliotheek die zijn gegevens over het internet beschikbaar stelt. Ik type de titel in het zoekveld en binnen de kortste keren heb ik, als het meezit, de gegevens op m'n scherm staan waarbij ik de vraag voor gehouden krijg of ik ze al dan niet toe wil voegen.

Maar wat als het tegenzit? Dan komen de problemen. Ik kan in EndNote X2 namelijk kiezen uit een enorme hoeveelheid bibliotheken. Welke moet ik daar nu van kiezen? Je kunt de bibliotheken wel wat filteren, dus ik filter op 'theol' of op 'relig' maar dan nog. Ik vond deze methode niet echt handig werken. Werd het boek niet gevonden, dan waren alle gegevens weg en moest ik weer opnieuw een bibliotheek zoeken, daar weer bij filteren, en weer de gegevens invoeren. Nee, het kan wel, maar het is niet ideaal. Daarbij komt dat Nederlandse bibliotheken niet online binnen EndNote X2 te doorzoeken zijn. Op zich is dat niet zo erg, maar als je weet dat een titel in een bepaalde bibliotheek voorhanden is, weet je ook dat je daar niet vergeefs aanklopt voor je gegevens. De TU in Delft doet wel mee heb ik gezien, daarbij ook Maastricht, maar dat is het dan wel zo'n beetje (excuus voor die bibliotheek die wel mee doet, maar waar die ik niet tegen gekomen ben).  
Op naar methode twee.



## 2. Via de bibliotheekcatalogus zoeken

Mogelijkheid twee gaat als volgt. M'n boek zoek ik op, of wel in de universiteitsbibliotheekcatalogus of wel via de overkoepelende zoekmachine voor bibliotheekcatalogi van Picarta (dit alles thuis, met een abonnement op Picarta). Nadat ik m'n boeken (inderdaad dat mogen er een hele reeks zijn) gevonden heb, moet ik ze bewaren. Nadat ik ze als .txt-bestand bewaard heb op m'n bureaublad (of maar mezelf gemaald), kan ik deze gegevens invoeren in EndNote X2. Dat gaat via de knop importeren. Maar nu komt gelijk ook het lastigste gedeelte van het verhaal. Dit importeren gaat via een filter. Dat heeft te maken met het feit dat niet alle bibliotheken op dezelfde wijze hun boektitels opslaan (kan de man die als minister Onderwijs onder zijn hoed heeft daar niet iets aan doen?).

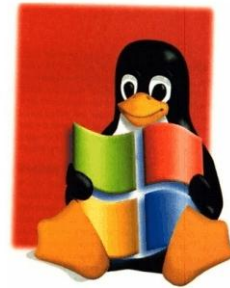
Je voelt het al aan, elke bibliotheek heeft dan ook weer zijn eigen filter nodig. Met EndNote X2 worden gelijk al een enorme hoeveelheid filters mee geleverd, en als het filter er niet is, dan is deze wel van de site van de betreffende bibliotheek te downloaden. Het importeren kan nu beginnen. Je drukt op de knop import, kiest het juiste filter, en... niets.



Waarom, wat is er aan de hand? EndNote X2 zwijgt in alle talen. Op zoek dus maar naar de fout. De bibliothecaris van de Universiteitsbibliotheek Utrecht hielp me verder, met dank! De fout zat al bij gegevens die ik opgehaald heb uit de bibliotheek. De boektitels moet je namelijk bewaren in een EndNote X2 structuur voordat je ze op je computer opslaat als een .txt bestand. Meestal staat ergens bij de bewaargegevens aangegeven 'geschikt voor EndNote X2 en Revworks' soms ook helemaal niets, en moet je dat via de handleiding van de betreffende bibliotheek uit zien te vinden. Nogal omslachtig? Ja dat dacht ik ook. Er zijn wat mij betreft dus nog wel een paar verbeterpuntjes. Maar dat alles mag toch de pret niet drukken.

Wanneer je correct hebt bewaard, het juiste filter hebt gedownload, en dan de magische druk op de knop geeft... dan nog moet je hopen dat je op de juiste wijze je vertaalmodule hebt ingesteld. Wat omslachtig allemaal. Het lijkt wel een Windowsprogramma! Het is zaak dus al je gegevens zoveel mogelijk bij één instelling op te halen, zodat je met een minimum aan filters en vertalingen hoeft te werken.

Vanzelfsprekend geldt bij dit alles dat de gegevens natuurlijk wel even gecontroleerd moeten worden. Soms haal je wel de goede boekgegevens op, maar is de datum van uitgifte die in de database genoemd wordt toch een ander dan in het boek staat. Zo ook moet je altijd even kijken of het boek een 'edited' uitgave is of niet. Bij dit alles is ook goed op te merken dat het ophalen van gegevens afhankelijk is van de mate waarin je toegang hebt tot bepaalde sites. Binnen een (universiteits)bibliotheek is veel toegankelijk, maar daarbuiten alleen als je student of medewerker bent. Dat alles natuurlijk vanwege de licenties.



### EndNote X2 in Pages

O.K., de gegevens zijn binnen gehaald, nu begint de lol. Het werkstuk, de scriptie, het boek is getypt. Er moet een voetnoot komen, een verwijzing naar dat ene boek.

Daar gaat ie, je kiest vanuit Pages (het programma werkt ook in Word) "appeltje hoofdletter e" (of wel voeg in > EndNote X2 verwijzing), krijgt daar de EndNote X2 bibliotheek te zien die in het programma EndNote X2 open hebt staan, zoekt de titel op, en drukt op *Voeg in*.

Direct staat er een nummer en achter het document wordt de titel bij de bibliografie gevoegd. Wilt u deze titel in de voetnoot verwerken, dan zult u eerst een voetnoot moeten maken, en vervolgens in de voetnoot "appeltje hoofdletter e" moeten kiezen. Ook daar staan alle gegevens op de punt en komma nauwkeurig, en aan het eind van het document is ook hier een bibliografie gemaakt, die ook weer op de punt en komma nauwkeurig is.

Dit heet de zgn *Cite While You Write* (CWYW) methode. Maar wat als de layout nu niet naar de zin is, de uitgever een *Author-Date* notatie wil en niet een *Numbered*? Niet getreurd, juist hier komt de sterke kant van EndNote X2 naar voren. We gaan naar wijzigen, kiezen EndNote X2 verwijzingen, bibliografie-opmaak, en kiezen vervolgens de opmaak die naar uw zin (of die van de uitgever) is. Alles staat in een keer goed, geen titel noch jota van het materiaal is verloren gegaan.

Er zijn maar liefst rond de 700 verschillende stijlen mogelijk. Als daar de juiste niet bij zit..., dan kunt u in EndNote X2 altijd zelf nog een stijl ontwerpen.

We laten twee verschillende notaties zien, waarbij u eveneens aan het eind van dit artikel een bibliografie kunt zien. Dit is *Numbered*<sup>1</sup>:

---

<sup>1</sup> 1. Danker, F.W., et al., A Greek-English lexicon of the New Testament and other early Christian literature. 3rd (BDAG) / rev. and by Frederick William Danker ed. 2000, Chicago, Ill., etc.: The University of Chicago Press. LXXIX, 1108.

en dit is *Author-Date*<sup>2</sup>:

---

<sup>1</sup> Danker, F. W., W. Bauer, et al. (2000). *A Greek-English lexicon of the New Testament and other early Christian literature*. Chicago, Ill., etc., The University of Chicago Press.

In de bibliografie ziet het er nu als volgt uit:

Numbered:

### **Bibliografie**

1. Danker, F.W., et al., *A Greek-English lexicon of the New Testament and other early Christian literature*. 3rd (BDAG) / rev. and by Frederick William Danker ed. 2000, Chicago, Ill., etc.: The University of Chicago Press. LXXIX, 1108.

Author-Date:

### **Bibliografie**

Danker, F. W., W. Bauer, et al. (2000). *A Greek-English lexicon of the New Testament and other early Christian literature*. Chicago, Ill., etc., The University of Chicago Press.

Al met al, het is even worstelen met EndNote X2, maar de resultaten zijn verheugend. Zie verder de website van EndNote X2, <http://www.endnote.com/>

De prijzen: \_299,00 in een doosje, \_227, 23 als download, \_105,41 studentenprijs.

En tenslotte nog een wensenlijstje:

- 1) wat gebruiksvriendelijker (foutmeldingen, minder filters)
- 2) een wat vreugdevollere stem bij de *tutorials* op de website. (ik heb steeds het idee dat ze een lief omaatje die zich wat zat te vervelen het een en ander in hebben laten spreken).